

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку і оподаткування

ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми здобуття вищої освіти

**Миколаїв
2026**

УДК 351.712:35.073.53:34.038
О-72

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету 18.05.2026 р., протокол №9.

Укладач:

Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Н. П. Величко – спеціаліст з публічних закупівель,
Шевченківська сільська рада;
І. Ю. Таранова – спеціаліст з публічних закупівель, ДП «МШК».

© Миколаївський національний аграрний університет, 2026

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	6
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І МІСЦЕ ІНСТИТУТУ ОСКАРЖЕННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ УКРАЇНИ	6
ТЕМА 2. ТЕМА 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ.....	9
ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ ОСКАРЖЕННЯ ТА ЇХ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ.....	11
ТЕМА 4. АМКУ ЯК ОРГАН ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ.....	14
ТЕМА 5. ПІДСТАВИ ОСКАРЖЕННЯ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОЦЕДУРИ ЗАКУПІВЛІ.....	16
ТЕМА 6. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ.....	18
ТЕМА 7. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ОСКАРЖЕННЯ.....	21
ТЕМА 8. ВПЛИВ ОСКАРЖЕННЯ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	23
ТЕМА 9. ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ УМОВ ТЕНДЕРНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНКИ.....	25

ТЕМА 10. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПІД ЧАС ОСКАРЖЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	28
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЗАКОНОДАВЧО- НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Система публічних закупівель в Україні є важливим механізмом забезпечення прозорого, конкурентного та ефективного використання бюджетних коштів. Одним із дієвих елементів функціонування цієї системи виступає механізм оскарження, який забезпечує захист прав та законних інтересів учасників закупівель, сприяє дотриманню принципів добросовісної конкуренції, недискримінації, відкритості та об'єктивності прийняття рішень замовниками. Інститут оскарження виконує захисну та контрольну функцію, оскільки дозволяє виявляти порушення законодавства у сфері закупівель, запобігати антиконкурентним діям та підвищувати рівень довіри до системи публічних закупівель загалом. Сучасний етап розвитку системи публічних закупівель характеризується активною цифровізацією. У цих умовах особливого значення набуває здатність фахівців орієнтуватися у механізмах подання та розгляду скарг, аналізувати ризики порушень, оцінювати правомірність рішень замовників та застосовувати норми законодавства під час захисту прав учасників закупівельного процесу.

Метою навчальної дисципліни «Оскарження в публічних закупівлях» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо механізму оскарження процедур закупівель, порядку подання та розгляду скарг, діяльності органу оскарження, застосування норм законодавства у сфері публічних закупівель, виявлення та попередження порушень і ризиків у закупівельній діяльності та здійснення його обліково-аналітичного забезпечення.

Методичні рекомендації розроблено з метою систематизації навчального матеріалу та забезпечення здобувачів вищої освіти можливістю набуття практичного досвіду щодо організації, обліку і аналізу оскарження. Методичні рекомендації можуть бути використані під час аудиторних практичних занять, а також у процесі самостійної роботи здобувачів для розвитку аналітичного мислення, професійної відповідальності та практичних навичок правового й обліково-аналітичного супроводу процедур оскарження у сфері публічних закупівель.

ТЕМА 1

СУТНІСТЬ І МІСЦЕ ІНСТИТУТУ ОСКАРЖЕННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ УКРАЇНИ

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти практичні навички ідентифікації підстав та об'єктів оскарження у публічних закупівлях, розуміння ролі інституту оскарження в системі контролю закупівель, уміння аргументовано оцінювати правові, економічні та управлінські наслідки подання скарг.

Ключові слова: інститут оскарження; публічні закупівлі; орган оскарження; скарга; суб'єкти оскарження; об'єкти оскарження; принципи публічних закупівель; захист прав учасників; контроль у публічних закупівлях; антикорупційні механізми; прозорість закупівель.

Key words: appeal institution; public procurement; appeal body; complaint; subjects of appeal; objects of appeal; principles of public procurement; protection of participants' rights; control in public procurement; anti-corruption mechanisms; transparency of procurement.

Завдання 1. Робота зі словником з публічних закупівель.

Завдання 2. Складіть карту інституту оскарження (у вигляді таблиці або блок-схеми), яка відображає: мету, суб'єктів інституту оскарження та їхню роль, місце інституту оскарження в системі контролю у публічних закупівлях. Зазначте Вашу думку щодо позитивних та негативних наслідків функціонування інституту оскарження.

Завдання 3. Визначте роль інституту оскарження у дотриманні принципів публічних закупівель, заповнивши таблицю 1.1.

Таблиця 1.1 Роль інституту оскарження у дотриманні принципів публічних закупівель

Принципи здійснення закупівель	Роль інституту оскарження у дотриманні принципів публічних закупівель
Добросовісна конкуренція серед учасників	
Максимальна	

економія та ефективність	
Відкритість і прозорість на всіх стадіях закупівель	
Недискримінація учасників	
Об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій	
Запобігання корупційних діянь та зловживань	

Завдання 4. Обґрунтуйте ситуацію. Процедура закупівлі зупинено через подання скарги до органу оскарження. Визначте можливі позитивні та негативні наслідки оскарження для Учасника закупівель та Замовника закупівель. Зробіть висновок, чи завжди оскарження є «гальмом» закупівель, чи може бути інструментом підвищення їх якості.

Завдання 5. Наведіть приклади типових корупційних ризиків у закупівлях. Поясніть, яким чином інститут оскарження дозволяє виявляти такі ризики; зменшувати можливості зловживань; підвищувати прозорість закупівельних процедур.

Завдання 6. Міні-дискусія: «Оскарження – це захист прав чи зловживання правом?» Розділіться на дві групи та підготуйте аргументи: Група 1: оскарження як необхідний інструмент захисту прав учасників і підвищення якості закупівель; Група 2: оскарження як інструмент затягування процедур та недобросовісної конкуренції. За підсумком дискусії сформулюйте спільний компромісний висновок щодо ролі інституту оскарження в системі публічних закупівель.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Заповніть таблицю 1.2.

Таблиця 1.2 Основні особливості внутрішнього контролю щодо оскарження закупівель Замовників і Учасників

Характеристика	Замовники	Учасники
Мета		
Суб'єкт		
Предмет		
Документальне забезпечення		
Види контролю, які найчастіше присутні		
Ефективність		

Питання для самоперевірки.

1) У чому полягає сутність інституту оскарження та яке його місце в системі публічних закупівель України?

2) Які основні цілі та завдання виконує інститут оскарження у забезпеченні принципів публічних закупівель?

3) Хто є суб'єктами інституту оскарження та які їхні ролі у процедурі розгляду скарг?

4) Які типові підстави для оскарження виникають на різних етапах процедури закупівлі?

5) Яким чином інститут оскарження впливає на прозорість, конкуренцію та запобігання корупційним ризикам у публічних закупівлях?

ТЕМА 2

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння нормативно-правових засад оскарження процедур публічних закупівель в Україні; розвинути практичні навички застосування норм законодавства під час підготовки та подання скарг до органу оскарження, аналізу рішень Антимонопольного комітету України, визначення підстав, строків і порядку оскарження, а також оцінювання правових наслідків для замовників і учасників.

Ключові слова: публічні закупівлі; оскарження; орган оскарження; Антимонопольний комітет України; скарга; процедура закупівлі; рішення органу оскарження; строки оскарження; плата за подання скарги; електронна система закупівель; порушення у сфері закупівель; правові наслідки рішень Антимонопольного комітету України.

Key words: public procurement; appeals; appeal body; Antimonopoly Committee of Ukraine; complaint; procurement procedure; decision of the appeal body; appeal deadlines; complaint filing fee; electronic procurement system; violations in the field of procurement; legal consequences of decisions of the Antimonopoly Committee of Ukraine.

Завдання 1. Робота зі словником з публічних закупівель.

Завдання 2. Визначте відмінності нормативного регулювання процедури оскарження, що містяться у законі України «Про публічні закупівлі» та Постанові КМУ №1178, заповнивши таблицю 2.1.

Таблиця 2.1 Відмінності нормативного регулювання процедури оскарження

Закон України «Про публічні закупівлі»	Постанова КМУ №1178

Завдання 3. Обґрунтуйте ситуацію. Учасник виявив порушення у тендерній документації на 4-й день після її оприлюднення в електронній системі закупівель. Чи має право він подати скаргу? Чи може учасник подати скаргу на умови тендерної документації після закінчення строку подання тендерних пропозицій? Поясніть правові наслідки пропуску строків оскарження.

Завдання 4. Обґрунтуйте ситуацію. Замовник відхилив тендерну пропозицію учасника, посилаючись на «невідповідність кваліфікаційним вимогам», не надавши конкретного обґрунтування у протоколі розгляду. Визначте, чи є підстави для оскарження. Обґрунтуйте свою позицію з посиланням на норми законодавства.

Завдання 5. Обґрунтуйте ситуацію. Закупівля здійснюється за «відкритими торгами з особливостями» відповідно до постанови КМУ № 1178. Визначте, чи зберігається право на оскарження в органі оскарження. Назвіть особливості та обмеження процедури оскарження в умовах воєнного стану. Запропонуйте алгоритм дій учасника у разі виявлення порушень.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Ознайомтесь із сайтом компанії, зокрема з послугами щодо оскарження <https://pk-plus.com.ua/#>

Зробіть висновок чому б Ви звернулися за допомогою в цю компанію або ж чому не звернулися.

Питання для самоперевірки.

1) Які нормативні документи регламентують процес оскарження в публічних закупівлях?

2) Чи мають місце особливості оскарження під час дії воєнного стану?

3) У які строки подається скарга на умови тендерної документації та на рішення замовника за результатами розгляду пропозицій?

4) Які правові наслідки має оскарження для замовника та учасника?

ТЕМА 3

СУБ'ЄКТИ ОСКАРЖЕННЯ ТА ЇХ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ

Мета заняття: сформуванати у здобувачів вищої освіти практичні навички ідентифікації суб'єктів оскарження в публічних закупівлях, розмежування їх процесуальних прав та обов'язків, аналізу типових процесуальних помилок сторін і обґрунтування управлінських рішень за результатами розгляду скарг органом оскарження (АМКУ), з урахуванням ролі громадськості як інструменту громадського контролю.

Ключові слова: суб'єкти оскарження; скаржник; замовник; Антимонопольний комітет України (АМКУ); орган оскарження; процесуальні права; процесуальні обов'язки; типові процесуальні помилки; управлінські рішення; громадський контроль; роль громадськості.

Key words: appeal entities; complainant; customer; Antimonopoly Committee of Ukraine (AMCU); appeal body; procedural rights; procedural obligations; typical procedural errors; management decisions; public control; role of the public.

Завдання 1. Бліц-опитування на тему належності суб'єкта до процесу оскарження.

Завдання 2. У процедурі відкритих торгів з особливостями подано скаргу на дискримінаційні вимоги тендерної документації. Визначте суб'єктів процесу оскарження та їх ролі з логічною ув'язкою: «Суб'єкт – Роль – Інтерес».

Завдання 3. Нижче наведено перелік процесуальних дій та вимог. Визначте для кожного пункту суб'єкта (Скаржник чи Замовник чи Орган оскарження (АМКУ)) та статус (право чи обов'язок).

1. Подати скаргу через електронну систему закупівель (Prozorro).

2. Надати органу оскарження всі запитані документи та пояснення.

3. Забезпечити неупереджений та об'єктивний розгляд скарги.

4. Сплатити плату за подання скарги у встановленому розмірі.
5. Бути присутнім (онлайн) на засіданні колегії органу оскарження.
6. Дотримуватися строків розгляду скарги.
7. Оскаржити рішення органу оскарження в судовому порядку.
8. Не вчиняти дій, заборонених на період оскарження (зокрема, не укладати договір).
9. Прийняти мотивоване рішення за результатами розгляду скарги.
10. Обґрунтувати порушення своїх прав або законних інтересів.
11. Надати додаткові документи та пояснення на вимогу органу оскарження.
12. Оприлюднити рішення в електронній системі закупівель.
13. Відкликати скаргу до моменту прийняття рішення органом оскарження.
14. Дотримуватися вимог до форми і змісту скарги.
15. Виконати рішення органу оскарження у встановлений строк.

Завдання 4. Поясніть наслідки невиконання будь-яких 2 обов'язків. Обріть 2 права, які найчастіше впливають на результат оскарження, та обґрунтуйте чому саме.

Завдання 5. Громадська організація виявила ризикову закупівлю. Поясніть, чому громадська організація не є процесуальною стороною в АМКУ. Визначте інструменти впливу громадської організації.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Підготуйте приклад закупівлі, яка проходила з оскарженням, та надайте основні її характеристики.

Питання для самоперевірки.

1) Хто належить до суб'єктів процесу оскарження в публічних закупівлях та які з них мають право ініціювати подання скарги до АМКУ?

2) У чому полягають процесуальні права скаржника та замовника під час розгляду скарги органом оскарження?

3) Які обов'язки покладаються на скаржника і замовника під час процедури оскарження та які наслідки має їх невиконання?

4) Які типові процесуальні помилки допускають сторони під час оскарження та як вони впливають на результат розгляду скарги?

5) Яку роль відіграє громадськість у процесі оскарження в публічних закупівлях та чому вона не є процесуальною стороною в АМКУ?

ТЕМА 4

АМКУ ЯК ОРГАН ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння ролі Антимонопольного комітету України як органу оскарження у сфері публічних закупівель, порядку подання та розгляду скарг, правових наслідків прийнятих рішень, а також розвинути практичні навички аналізу рішень органу оскарження, оцінки ризиків для замовника й учасника та визначення впливу процедур оскарження на організацію обліку та договірні відносини.

Ключові слова: Антимонопольний комітет України; орган оскарження; процедура оскарження; скарга; електронна система закупівель; рішення органу оскарження; блокування процедури закупівлі; правові наслідки; відповідальність замовника; захист прав учасника; конкурентне середовище; внутрішній контроль; ризики публічних закупівель.

Key words: Antimonopoly Committee of Ukraine; appeal body; appeal procedure; complaint; electronic procurement system; decision of the appeal body; blocking of the procurement procedure; legal consequences; customer liability; protection of participant rights; competitive environment; internal control; risks of public procurement.

Завдання 1. За обраною викладачем закупівлею в системі Prozorro, яка мала оскарження, проаналізувати наявність необхідних документів від АМКУ та дотримання законодавчо-нормативних строків формування таких документів.

Завдання 2. За обраною викладачем закупівлею в системі Prozorro, яка мала оскарження, проаналізувати які права та обов'язки АМКУ використано та дотримано.

Завдання 3. За обраною викладачем закупівлею в системі Prozorro, яка мала оскарження, проаналізувати відповідність вимоги скарги та резолютивної частини рішення АМКУ.

Завдання 4. Процедура закупівлі була призупинена у зв'язку з поданням скарги. Проаналізувати як це впливає на строки укладення договору; чи виникають ризики невиконання бюджетних

зобов'язань; які управлінські, облікові та фінансові наслідки можуть виникнути; як оскарження може вплинути на планування витрат.

Завдання 5. Поточний контроль зі змістового модуля 1 у Moodle.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Проаналізуйте наведені ситуації та визначте, чи доцільно подавати скаргу до АМКУ.

1. Відхилення пропозиції через формальну помилку в довідці.
2. Встановлення надмірно деталізованих технічних характеристик.
3. Зміна істотних умов договору після аукціону.
4. Відсутність відповіді замовника на вимогу учасника.

Питання для самоперевірки.

1) Який правовий статус має Антимонопольний комітет України у системі публічних закупівель та які повноваження він здійснює як орган оскарження?

2) У яких випадках та на яких етапах процедури закупівлі учасник має право подати скаргу відповідно до Закон України «Про публічні закупівлі»?

3) Які правові та процедурні наслідки має прийняття скарги до розгляду для замовника та перебігу процедури закупівлі?

4) Які типові підстави для задоволення скарги органом оскарження та які помилки найчастіше допускають замовники при формуванні тендерної документації?

5) Яким чином рішення органу оскарження впливають на строки укладення договору, виконання бюджетних зобов'язань, систему внутрішнього контролю замовника та учасника?

ТЕМА 5

ПІДСТАВИ ОСКАРЖЕННЯ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОЦЕДУРИ ЗАКУПІВЛІ

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти знання щодо підстав оскарження у сфері публічних закупівель та вміння ідентифікувати порушення на різних етапах проведення процедури закупівлі; навчити аналізувати рішення, дії або бездіяльність замовника, визначати можливі підстави подання скарги, а також застосовувати норми законодавства при оцінці ситуацій, що можуть призводити до порушення принципів добросовісної конкуренції та недискримінації учасників.

Ключові слова: публічні закупівлі, оскарження, скарга, підстави оскарження, процедура закупівлі, етапи закупівлі, тендерна документація, дискримінаційні вимоги, розгляд тендерних пропозицій, визначення переможця, принципи публічних закупівель, Антимонопольний комітет України.

Key words: Public procurement, appeal, complaint, grounds for appeal, procurement procedure, stages of procurement, tender documentation, discriminatory requirements, evaluation of tender proposals, determination of the winner, principles of public procurement, Antimonopoly Committee of Ukraine.

Завдання 1. Замовник у тендерній документації встановив вимогу щодо наявності досвіду виконання аналогічного договору саме з державним підприємством. Визначте етап процедури закупівлі, на якому виникла підстава для оскарження. Поясніть, чи є така вимога дискримінаційною. Запропонуйте можливий зміст скарги учасника.

Завдання 2. Після розгляду тендерних пропозицій замовник відхилив пропозицію учасника через відсутність підпису на одному з документів, хоча документація не містила вимоги щодо обов'язкового підпису саме на цьому документі. Визначити, чи є підстава для подання скарги. Вказати етап закупівлі, на якому виникло порушення. Обґрунтувати позицію учасника.

Завдання 3. Замовник визначив переможцем учасника, тендерна пропозиція якого містить технічні характеристики товару,

що не відповідають вимогам тендерної документації. Визначити підставу для оскарження. Вказати етап закупівлі, на якому виникло порушення. Запропонувати аргументи для скарги до органу оскарження.

Завдання 4. Учасник виявив дискримінаційну вимогу в тендерній документації за два дні до завершення строку подання тендерних пропозицій. Визначити, чи може учасник подати скаргу. Вказати, на якому етапі процедури закупівлі це відбувається. Пояснити можливі наслідки подання скарги для процедури закупівлі.

Завдання 5. Зазначте, чи можна подати скаргу після підписання договору з переможцем. Які дії можуть бути вчинені учасником, який не погоджується з таким підписанням.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Учасник подав через електронну систему закупівель запит на роз'яснення положень тендерної документації щодо технічних характеристик товару. Замовник не надав відповіді у встановлений законодавством строк. Визначити, чи є в даному випадку підстава для оскарження. Вказати етап процедури закупівлі, на якому виникло порушення. Обґрунтувати можливі дії учасника.

Питання для самоперевірки.

1) Що розуміють під підставами для оскарження у сфері публічних закупівель?

2) На яких етапах процедури закупівлі можуть виникати підстави для подання скарги?

3) Які порушення у тендерній документації найчастіше стають підставою для оскарження?

4) Які рішення, дії або бездіяльність замовника можуть бути предметом оскарження?

5) Яку роль відіграє орган оскарження у забезпеченні дотримання принципів публічних закупівель?

ТЕМА 6

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичні знання і практичні навички щодо організації обліково-аналітичного забезпечення та внутрішнього контролю процесу оскарження у сфері публічних закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі; оскарження закупівель; обліково-аналітичне забезпечення; внутрішній контроль; процедура оскарження; первинні документи, синтетичний облік, аналітичний облік, звітність.

Key words: public procurement; procurement appeals; accounting and analytical support; internal control; appeal procedure; source documents, synthetic accounting, analytical accounting, reporting..

Завдання 1. Заповнити таблицю, відобразивши операції на рахунках бухгалтерського обліку та суми.

Таблиця 6.1 Облікове відображення оскарження Учасником публічних закупівель у випадку прийняття рішення Антимонопольним комітетом України на користь Замовника

№ з /п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Нараховано оплату за скаргу після розрахунку її вартості залежно від етапу і предмету оскарження, а також очікуваної вартості закупівлі			2000,00
2	Оплачено скаргу для її подання			
3	Списано витрати на збут на фінансовий результат після рішення АМКУ на користь Замовника			

Завдання 2. Заповнити таблицю, відобразивши операції на рахунках бухгалтерського обліку та суми.

Таблиця 6.2 Облікове відображення оскарження Учасником

публічних закупівель у випадку прийняття рішення Антимонопольним комітетом України на користь Учасника

№ з /п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Нараховано оплату за скаргу після розрахунку її вартості залежно від етапу і предмету оскарження, а також очікуваної вартості закупівлі			2000,00
2	Оплачено скаргу для її подання			
3	Повернено кошти оплати за скаргу за рішенням АМКУ на користь Скаржника			

Завдання 3. На підприємстві відсутня чітка система контролю за участю у публічних закупівлях, що призводить до частих помилок та скарг. Визначити основні ризики у процесі закупівель і оскарження. Розробити елементи системи внутрішнього контролю (процедури, відповідальні особи, документи). Запропонувати перелік первинних документів для контролю оскаржень. Сформувати аналітичну таблицю для моніторингу скарг (показники: кількість, результат, витрати, наслідки).

Завдання 4. Висловити власну думку щодо ролі бухгалтера в процесі оскарження публічних закупівель.

Завдання 5. Висловити власну думку щодо напрямів попереднього, поточного та наступного контролю оскарження у Учасника та Замовника закупівель, поділившись на 2 групи та аргументуючи твердження одна одною.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Підприємство (учасник закупівлі) подало скаргу та сплатило плату за її розгляд у сумі 5000 грн.

Визначити, до яких витрат належить ця операція. Скласти бухгалтерські проведення (синтетичний облік). Запропонувати

аналітичні рахунки для обліку таких витрат. Визначити, як ця операція вплине на фінансову звітність підприємства.

Питання для самоперевірки.

1) Які основні етапи процедури оскарження у сфері публічних закупівель та хто є її учасниками?

2) У чому полягає сутність обліково-аналітичного забезпечення процесу оскарження закупівель?

3) Які витрати виникають у суб'єктів господарювання під час подання скарги та як вони відображаються в бухгалтерському обліку?

4) Які елементи системи внутрішнього контролю забезпечують ефективне управління процесом оскарження в публічних закупівлях?

5) Які основні ризики пов'язані з оскарженням процедур закупівель та як їх можна мінімізувати за допомогою обліково-аналітичних інструментів?

ТЕМА 7

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ОСКАРЖЕННЯ

Мета заняття: формування у здобувачів вищої освіти системи знань щодо особливостей практичного застосування механізму оскарження у сфері публічних закупівель, розвиток навичок аналізу рішень органу оскарження, виявлення типових порушень та помилок замовників і учасників, а також набуття практичного досвіду оцінки правомірності дій суб'єктів закупівельного процесу.

Ключові слова: публічні закупівлі, оскарження, скарга, орган оскарження, Антимонопольний комітет України, практика оскарження, тендерна документація, дискримінаційні вимоги, рішення замовника, учасник закупівлі, порушення законодавства, аналіз скарг, конкурентні процедури, електронна система Prozorro.

Key words: public procurement, appeal, complaint, appeal body, Antimonopoly Committee of Ukraine, appeal practice, tender documentation, discriminatory requirements, customer's decision, procurement participant, violation of legislation, complaint analysis, competitive procedures, Prozorro electronic system.

Завдання 1. Посилання на закупівлю, яка містить оскарження.
<https://prozorro.gov.ua/uk/tender/UA-2024-10-02-010974-a>

Проаналізувати закупівлю і скаргу. Визначити хто написав скаргу. Яка підстава для оскарження? Проаналізувати зміст та структуру скарги. Яке рішення прийняв АМКУ? Які дії Замовника у відповідь на це рішення? Як Ви вважаєте, чи правомірно подана скарга? Чи порушені права учасника? Чи правильне рішення прийняв АМКУ?

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Проаналізувати за наведеними в завданні напрямками закупівлю, яка містить оскарження.

Питання для самоперевірки.

- 1) Яке значення має аналіз практики оскарження для вдосконалення системи публічних закупівель?
- 2) Які типові порушення найчастіше стають підставою для подання скарг у сфері закупівель?

3) Які функції виконує Антимонопольний комітет України як орган оскарження?

4) Які рішення може приймати орган оскарження за результатами розгляду скарги?

5) Яким чином аналіз рішень органу оскарження допомагає замовникам та учасникам уникати порушень у майбутньому?

ТЕМА 8

ВПЛИВ ОСКАРЖЕННЯ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Мета заняття: поглибити знання здобувачів освіти щодо ролі механізму оскарження у системі публічних закупівель, визначити його вплив на фінансові, юридичні, організаційні та соціальні результати закупівельної діяльності, сформулювати практичні навички аналізу спірних ситуацій, оцінювання наслідків подання скарг та прийняття обґрунтованих рішень у сфері закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі, оскарження, скарга, результативність закупівель, конкуренція, економія бюджетних коштів, дискримінаційні вимоги, тендерна документація, прозорість, ефективність закупівель, фінансовий контроль.

Key words: public procurement, appeal, complaint, procurement effectiveness, competition, budget savings, discriminatory requirements, tender documentation, transparency, procurement efficiency, financial control.

Завдання 1. Заповніть таблицю, визначивши позитивний або негативний вплив оскарження на кожний аспект результативності закупівель.

Таблиця 8.1 Вплив оскарження на результативність закупівель

Аспект результативності	Можливий вплив оскарження	Приклад
Фінансовий		
Юридичний		
Організаційний		
Соціальний		
Аналітичний		

Завдання 2. Замовник у тендерній документації встановив вимогу щодо наявності досвіду виконання аналогічного договору лише в межах певної області України. Один із учасників подав скаргу. Визначити, чи є така вимога дискримінаційною. Оцінити вплив поданої скарги на результативність закупівлі.

Завдання 3. Учасника процедури закупівлі відхилено через формальну помилку в довідці, яка не впливає на зміст пропозиції. Учасник подав скаргу. Чи може скарга бути задоволена? Який вплив така скарга матиме на фінансовий та юридичний результат закупівлі? Які ризики виникають для замовника?

Завдання 4. Через дві скарги закупівля пального для бюджетної установи була заблокована на 45 днів. Визначити, які аспекти результативності закупівлі постраждали. Оцінити можливі наслідки для установи. Запропонувати способи мінімізації таких ризиків у майбутньому.

Завдання 5. Сформулюйте 5 причин, через які учасники найчастіше подають скарги, та запропонуйте заходи для зменшення кількості обґрунтованих оскаржень.

Завдання 6. За конкретною закупівлею, яка містить оскарження, проаналізуйте його вплив на результативність закупівлі.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Порівняйте дві ситуації: закупівля без жодної скарги та закупівля, за якою скаргу задоволено. Визначте переваги та недоліки кожної ситуації для замовника і учасників.

Питання для самоперевірки.

1) У чому полягає сутність механізму оскарження у сфері публічних закупівель?

2) Яким чином оскарження впливає на результативність закупівельної діяльності?

3) Які позитивні наслідки має оскарження для замовників та учасників?

4) Які ризики та негативні наслідки можуть виникати внаслідок подання скарг?

5) Які заходи сприяють підвищенню ефективності системи оскарження у сфері публічних закупівель?

ТЕМА 9

ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ УМОВ ТЕНДЕРНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНКИ

Мета заняття: формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок аналізу тендерної документації та результатів оцінки тендерних пропозицій, виявлення порушень законодавства у сфері публічних закупівель, підготовки та обґрунтування скарг до органу оскарження, а також застосування механізмів захисту прав та законних інтересів учасників закупівельного процесу.

Ключові слова: публічні закупівлі, тендерна документація, оскарження, скарга, результати оцінки, тендерна пропозиція, дискримінаційні вимоги, орган оскарження, Антимонопольний комітет України, замовник, учасник закупівлі, відхилення пропозиції, визначення переможця, практика оскарження, Prozorro, конкурентні процедури.

Key words: public procurement, tender documentation, appeal, complaint, evaluation results, tender offer, discriminatory requirements, appeal body, Antimonopoly Committee of Ukraine, customer, procurement participant, rejection of offer, determination of the winner, appeal practice, Prozorro, competitive procedures.

Завдання 1. Кейс «Оскарження умов тендерної документації та результатів оцінки (закупівля харчових продуктів)».

Відділ освіти міської ради оголосив відкриті торги на закупівлю послуг з постачання продуктів харчування (молочна продукція) для закладів освіти (очікувана вартість – 3200000 грн).

У тендерній документації встановлено такі основні вимоги:

- 1) наявність не менше 3-х аналогічних договорів саме з бюджетними установами;
- 2) наявність власного автотранспорту з холодильним обладнанням (без можливості оренди);
- 3) обов'язкова наявність складських приміщень у межах міста замовника;
- 4) надання сертифікатів якості на продукцію.

Участь у закупівлі взяли 3 учасники:

1. ТОВ «ФрешПостач» – найнижча ціна, але відхилено (оренований транспорт, склад у сусідньому місті).

2. ФОП Іваненко – відхилено через відсутність досвіду.
3. ТОВ «ЕкоПродукт» – третя за ціною пропозиція, визначено переможцем.

Блок 1. Аналіз ситуації

1. Визначте, які вимоги можуть мати ознаки дискримінації.
2. Чи обґрунтованими є відхилення ФОП Іваненко та ТОВ «ФрешПостач»?

Блок 2. Оскарження

3. Визначте: предмет скарги; строк подання скарги.
4. На якому етапі доцільніше було б подати скаргу?
5. Які цифрові інструменти доцільно використати під час підготовки до оскарження?

Блок 3. Підготовка скарги

6. Сформулюйте ключові аргументи скаржника: порушення принципу недискримінації; обмеження конкуренції; неправомірне відхилення.

7. Запропонуйте вимоги скаржника (що саме він просить орган оскарження).

Блок 4. Аналіз ризиків

8. Які принципи публічних закупівель порушено?
9. Які можливі рішення органу оскарження?
10. Які наслідки для вони можуть мати для замовника?

Блок 5. Рольова гра

Поділ на групи: Скаржник, Замовник, Орган оскарження

Завдання: підготувати позицію; презентувати (5 хв); відповіді на запитання.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Зазначити, який міжнародний досвід оскарження доцільно застосувати в Україні для забезпечення ефективності оскарження та публічних закупівель.

Питання для самоперевірки.

- 1) Які умови тендерної документації можуть бути підставою для подання скарги?
- 2) У яких випадках учасник має право оскаржити результати оцінки тендерних пропозицій?
- 3) Які документи та аргументи доцільно використовувати для обґрунтування скарги?
- 4) Які рішення може приймати орган оскарження за результатами розгляду скарги щодо оцінки пропозицій?
- 5) Які наслідки для замовника та учасників можуть виникати в результаті задоволення скарги?

ТЕМА 10

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПІД ЧАС ОСКАРЖЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння сутності професійної етики у сфері публічних закупівель та оскарження процедур закупівель; розвинути навички аналізу етичних ризиків, виявлення конфлікту інтересів, оцінки професійної поведінки суб'єктів закупівельного процесу, а також застосування принципів доброчесності, законності та професійної відповідальності під час розгляду практичних ситуацій.

Ключові слова: публічні закупівлі, оскарження, професійна етика, доброчесність, конфлікт інтересів, орган оскарження, уповноважена особа, замовник, учасник закупівель, ділова репутація, дискримінаційні вимоги, професійна відповідальність, добросовісна конкуренція, етична поведінка, прозорість закупівель.

Key words: public procurement, appeal, professional ethics, integrity, conflict of interest, appeal body, authorized person, customer, procurement participant, business reputation, discriminatory requirements, professional responsibility, fair competition, ethical behavior, procurement transparency.

Завдання 1. Проаналізуйте ситуацію.

Замовник включив до тендерної документації вимогу щодо наявності досвіду виконання аналогічного договору виключно у певній області України. Один із учасників подав скаргу до органу оскарження, вважаючи таку вимогу дискримінаційною. Необхідно визначити, які принципи професійної етики могли бути порушені; оцінити дії замовника; запропонувати етично правильний варіант формулювання вимоги.

Завдання 2. Учасник процедури закупівлі подав скаргу лише з метою затягування процедури закупівлі та створення перешкод для конкурента. Необхідно визначити ознаки неетичної поведінки; охарактеризувати можливі наслідки таких дій; пояснити, як подібна практика впливає на систему публічних закупівель.

Завдання 3. Під час надання пояснень щодо скарги учасника представник замовника використовував некоректні коментарі щодо учасника закупівлі. Необхідно визначити, які норми професійної етики були порушені; запропонувати правила професійної комунікації під час оскарження закупівель; сформулювати приклади коректної ділової відповіді.

Завдання 4. Уповноважена особа замовника має родинні зв'язки з представником підприємства-учасника закупівлі, однак не повідомила про це керівництво. Необхідно визначити вид ризику, який виник у даній ситуації; пояснити сутність конфлікту інтересів; запропонувати механізми запобігання таким ситуаціям.

Завдання 5. Проаналізуйте рішення органу оскарження у будь-якій закупівлі (за відкритими даними електронної системи закупівель). Необхідно коротко охарактеризувати предмет закупівлі; визначити причину подання скарги; оцінити професійну та етичну поведінку сторін; зробити висновок щодо дотримання принципів доброчесності.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Висловіть свою думку щодо питання «Як впливає дотримання професійної етики під час формування скарги на ефективність її розгляду та закупівлі».

Питання для самоперевірки.

- 1) У чому полягає сутність професійної етики у сфері публічних закупівель?
- 2) Які основні принципи етичної поведінки повинні дотримуватися під час оскарження закупівель?
- 3) Які дії учасників закупівель можна вважати неетичними?
- 4) Що таке конфлікт інтересів та які існують способи його запобігання?
- 5) Яке значення має професійна етика для забезпечення прозорості та ефективності системи публічних закупівель?

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291 : станом на 23 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 : станом на 23 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 № 318 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291 : станом на 23 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

6. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ М-ва фінансів України від 24.05.1995 № 88 : станом на 9 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 1 квіт. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

8. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору : Наказ Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 р.; станом на 11 листопада 2024р. №11 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>

9. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова Каб. Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 : станом на 24 квіт. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-п#Text>

10. Про затвердження Порядку розміщення інформації про публічні закупівлі : Наказ М-ва розвитку економіки, торгівлі та сіл. госп-ва України від 11.06.2020 № 1082 : станом на 11 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-20#Text>

11. Єдиний закупівельний словник ДК 021:2015: Наказ Мінекономрозвитку України від 23.12.2015 р. № 1749. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-20#Text>.

12. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII : станом на 23 квіт. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

13. Про встановлення розміру плати за подання скарги та затвердження Порядку здійснення плати за подання скарги до органу оскарження через електронну систему закупівель та її повернення суб'єкту оскарження : Постанова Каб. Міністрів України від 22.04.2020 № 292 : станом на 18 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/292-2020-п#Text>.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України : офіційний сайт URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>

2. Публічний модуль аналітики : офіційний сайт URL: <https://dozorro.org/tools/public-bi>.

3. YouControl : офіційний сайт URL: <https://youcontrol.com.ua/>

4. Clarity Project : офіційний сайт URL: <https://clarity-project.info/edrs>

5. Clarity App : офіційний сайт URL: <https://amcu.clarityapp.pro/>

6. ProZorro публічні закупівлі. URL : <https://prozorro.gov.ua>.

7. Журнал «Радник у сфері державних закупівель» URL: <http://radnuk.com.ua>.

8. Інформаційний ресурс системи ProZorro : офіційний сайт
URL:<http://infobox.prozorro.org>.

ДОДАТКОВІ ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В. Електронна система публічних закупівель в Україні: особливості функціонування та перспективи розвитку. *Modern Economics*. 2021. № 27(2021). С. 221-228. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-31](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-31).

2. Public procurement: features, experience, prospects / Y. Cheban, N. Miroshyn, A. Lambekova et el. *Current accounting problems in Poland, Slovakia and Ukraine* : monograph. Lublin, 2021. P. 62-77.

3. Чебан Ю. Ю. Публічні закупівлі: аналіз особливостей в умовах воєнного стану. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України (в умовах воєнного стану та поствоєнний період: тези доповідей на Шістнадцятій всеукраїнській інтернет-конференції (м. Одеса, 10-12 листопада 2022 р.)*. Одеса : НУ «Одеська політехніка», 2022. С.184-186.

4. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В., Верховодов О. С. Моніторинг публічних закупівель: стан та напрями удосконалення. *Modern Economics*. 2022. № 32(2022). С. 39-47. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V32\(2022\)-05](https://doi.org/10.31521/modecon.V32(2022)-05).

5. Чебан Ю. Ю., Рагуліна А. О., Величко Н. П. Внутрішній контроль публічних закупівель у сільських радах: стан, проблеми та перспективи. *Modern Economics*. 2025. № 49(2025). С. 276-283.

6. Сирцева С. В., Чебан Ю. Ю. Облік і контроль як інструменти запобігання зловживанням у сфері закупівель і споживання продуктів харчування в бюджетних установах. *Ефективна економіка*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.54%20>.

7. Чебан Ю. Ю., Повх О. В. Величко Н. П. Організація контролю у сфері публічних закупівель з використанням цифрових інструментів. *Modern Economics*. 2025. № 53(2025). С. 274-281. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V53\(2025\)-39](https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-39).

8. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Жуковська І. Можливості та доцільність використання аналітичних інструментів в публічних закупівлях. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення*

діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.(м. Миколаїв, 15-16 листопада 2023 р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 41-45.

9. Чебан Ю. Ю., Жуковська І. Ю., Козак А. О. Оскарження в публічних закупівлях: вимоги до змісту скарги. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27-28 березня 2024 р. Львів : ЛНУП, 2024. С.177-179.

10. Чебан Ю. Ю. Роль використання аналітичних інструментів у забезпеченні дотримання принципів публічних закупівель в Україні. *Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 жовтня 2024 р. м. Львів : Національний університет «Львівська політехніка». С. 152-155.

11. Чмир Л. П. Роль бухгалтерського обліку в публічних закупівлях. Розвиток бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів: реалії часу : тези доповідей учасників всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Миколаїв, 20 травня 2025 р.). Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 156-158.

12. Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В. Публічні закупівлі: вітчизняний та міжнародний досвід. *Стратегія інтеграції аграрної освіти, науки, виробництва: глобальні виклики продовольчої безпеки та змін клімату* : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму, 27-28 травня 2021 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 65-67.

13. Чебан Ю. Ю., Юношев С. Ю. Електронні комерційні закупівлі: теоретичні аспекти. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 17-18 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 13-15.

14. Чебан Ю. Ю. Роль використання аналітичних інструментів у забезпеченні дотримання принципів публічних закупівель в

Україні. *Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 жовтня 2024 р. м. Львів : Національний університет «Львівська політехніка». С. 152-155.

15. Cheban Y., Syrtseva S., Luhova O. Public procurement in village councils: organisation, control and areas for improvement. *Research for rural development*. 2025. P. 401–407. <https://doi.org/10.22616/RRD.31.2025.052>.

16. Syrtseva S., cheban Y. Accounting system as a component of the mechanism for ensuring economic security of enterprise. *Competitiveness and sustainable development*, (6-7 noiembrie 2025, Chişinău). Chişinău: «Tehnica-UTM», 2025. Pp. 548-552. URI: <https://doi.org/10.52326/csd2025.67/>

Навчальне видання

ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

методичні рекомендації

Укладач:

Чебан Юлія Юріївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. ____

Тираж ____ прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.